

ФІСКАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

FISCAL EFFICIENCY OF LOCAL TAXATION IN UKRAINE

Стаття присвячена ролі місцевого оподаткування у формуванні місцевих бюджетів України. Встановлено підвищення фіскальної ефективності місцевого оподаткування протягом перших двох років запровадження фінансової децентралізації в Україні та зниження цього показника з 2017 р., що зумовлено неповним використанням потенціалу місцевого оподаткування, недоліками його адміністрування. Акцентовано увагу на важливі ролі туристичного збору в податкових надходженнях місцевих бюджетів, що зумовлюється перспективністю розбудови туристичної галузі в Україні. Визначено основні проблеми місцевого оподаткування України, такі як обмежений перелік місцевих податків та зборів з обмеженими податковими повноваженнями органів місцевого самоврядування, недоліки в системі обліку прав на землю, порядку нарахування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, а також його низькі ставки. Надано рекомендації щодо його вдосконалення.

Ключові слова: податкові надходження, місцеві податки та збори, місцеве оподаткування, податок на майно, земельний податок, туристичний збір.

Стаття посвячена ролі місцевого налогообложения в формировании местных

бюджетов Украины. Установлены повышение фискальной эффективности местного налогообложения в течение первых двух лет внедрения финансовой децентрализации в Украине и снижение этого показателя с 2017 г., что обусловлено неполным использованием потенциала местного налогообложения, недостатками его администрирования. Акцентировано внимание на важной роли туристического сбора в налоговых поступлениях местных бюджетов, что обуславливается перспективностью развития туристической отрасли в Украине. Определены основные проблемы местного налогообложения Украины, такие как ограниченный перечень местных налогов и сборов с ограниченными налоговыми полномочиями органов местного самоуправления, недостатки в системе учета прав на землю, порядка начисления налога на недвижимое имущество отличное от земельного участка, а также его низкие ставки. Предоставлены рекомендации по его усовершенствованию.

Ключевые слова: налоговые поступления, местные налоги и сборы, местное налогообложение, налог на имущество, земельный налог, туристический сбор.

УДК 334.732.2

Волкова О.Г.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Одеський національний економічний університет

The purpose of the article is to analyze the fiscal efficiency of local taxes and duties in Ukraine, to determine the problem issues of fiscal efficiency of local taxation of Ukraine and the main measures for its improvement. To date, local taxation in Ukraine is under active development, in which issues are addressed and challenges for both central government and local authorities in administering local taxes and fees. The increase of fiscal efficiency of local taxation during the first two years of introduction of financial decentralization in Ukraine, which was accompanied by changes in the composition of local taxes and fees, was established. At the same time, since 2017 there is a reduction in the fiscal efficiency of local taxes and fees due to the incomplete use of the potential of local taxation, the disadvantages of their administration. The emphasis is placed on the important role of tourist fees in tax revenues of local budgets. With the help of regression analysis, the influence of foreign tourism on the income from tourist fees to local budgets is determined. The main problems of local taxation of Ukraine are defined: limited tax powers of local authorities, lack of access of the latter to the databases of property owners, low rates of property tax, different from land, not sending tax reports – decisions to individuals – taxpayers on property on accrual and payment of taxes, shortcomings in the system of accounting for rights to land. According to the results of the study, the feasibility of introducing the following measures: expanding the list of local taxes and fees with the right of local authorities to select from the list the most expedient for their territory, ensuring the completeness of the formation of the base of real estate owners, to introduce a tax rate calculation on the value of real estate, different from the land plot, carrying out a complete inventory of land. In order to ensure full accounting of travel agents, it is suggested that when placing advertisements by travel agents, it is mandatory to determine their inclusion in the appropriate list of tax agents posted on the official website of local authorities.

Key words: tax revenues, local taxes and fees, local taxes, property tax, land tax, tourist fees.

Постановка проблеми. Для України місцеве оподаткування пов'язане з проблематикою фінансового забезпечення місцевих органів влади, системою мобілізації доходів місцевих бюджетів, стан яких зумовлюється рівнем централізації влади в державі та діючою системою бюджетного регулювання. Нині місцеве оподаткування України перебуває в стадії активної розбудови, в процесі якої висвітлюються проблемні питання та виклики як для центральної влади, так і для місцевих органів влади щодо адміністрування місцевих податків та зборів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика місцевого оподаткування в контексті підвищення його фіскальної значущості для місцевих бюджетів перебуває в центрі

уваги таких вітчизняних вчених, як І. Волохова, І. Мізіна, Л. Товкун, які досліджують теоретичні та практичні аспекти місцевих податків та зборів, їх сучасні трансформації та вплив на фінансове забезпечення місцевих органів влади України.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз фіскальної ефективності місцевих податків та зборів України, визначення проблемних питань фіскальної ефективності місцевого оподаткування України та основних заходів щодо її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Місцеві податки мають виступати основним джерелом формування доходів місцевих бюджетів, оскільки формують їх власні кошти. Це твер-

дження особливо актуальне в аспекті вжиття заходів фінансової децентралізації, яка «полягає у передачі джерел доходів місцевих бюджетів з державного бюджету і повноважень щодо управління ними від державних органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування для реалізації ними власних та делегованих державою функцій» [1]. У цьому аспекті зазначимо, що з 2015 р. в Україні здійснюється активна розбудова місцевого самоврядування в рамках затвердженої державою фінансової децентралізації, яка передбачає новий механізм міжбюджетного розподілу коштів та суттєві зміни в розподілі джерел формування дохідної бази центрального та місцевих бюджетів на користь останніх. Трансформації в системі бюджетного розподілу коштів України спрямовані на зростання власних коштів місцевих бюджетів, які «мають формуватися переважно за рахунок податкових надходжень через механізм місцевого оподаткування» [2].

Відзначимо певні досягнення фінансової децентралізації з 2015 р., а саме збільшення загальних обсягів податкових надходжень в 2,9 рази проти збільшення видатків місцевих бюджетів України у 2,8 рази (табл. 1).

Зростання податкових надходжень місцевих бюджетів України з 2015 р. відбулось перш за все за рахунок нормативів перерозподілу між центральним та місцевими бюджетами податку на доходи фізичних осіб, екологічного податку, запровадження акцизного податку з роздрібною торгівлі паливом та зростання його ставок, розширення переліку місцевих податків та зборів, зокрема переведення земельного податку та єдиного податку до складу місцевих.

Зростання видатків більшими темпами порівняно зі зростанням податкових надходжень є негативним фактором, який свідчить про недостатність фінансування повноважень місцевих бюджетів за рахунок власних коштів місцевих бюджетів (табл. 1). Підтвердимо цей висновок розрахунком питомої ваги місцевих податків та зборів у власних коштах місцевих бюджетів (табл. 2).

З даних табл. 2 можна побачити, що станом на 2018 р. порівняно з 2013 р. фіскальна значимість місцевого оподаткування суттєво зросла, проте залишається високою залежність формування податкових надходжень місцевих бюджетів від загальнодержавних податків та зборів. Крім того, відзначається негативна тенденція до зниження питомої ваги місцевих податків у власних коштах за два останні роки. Вищезазначені висновки підтверджують також розрахунки коефіцієнта покриття місцевими податковими надходженнями видатків місцевих бюджетів (табл. 3).

Слід зазначити, що на рівень надходжень за загальнодержавними податками та зборами місцеві органи влади практично не мають впливу, на відміну від можливості впливу на надходження за місцевими податками та зборами. Щодо цього відзначимо необхідність розширення податкових повноважень місцевих органів влади. Так, місцеві органи влади мають право лише встановлювати ставки за місцевими податками та зборами в межах, визначених Податковим кодексом України, а перелік місцевих податків та зборів є вичерпним та обмеженим: 2 місцевих податки (податок на майно та єдиний податок) та 2 місцевих збори (збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір).

Таблиця 1

Динаміка податкових надходжень та видатків місцевих бюджетів України у 2013–2018 рр.

Показник	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Податкові надходження, млрд. грн.	78,4	75,3	98,3	146,9	201,0	229,8
Темпи росту, %	107	96	130,5	149,4	136,8	114,3
Видатки, млрд. грн.	218,2	223,5	276,9	346,2	490,1	604,8
Темпи росту, %	98,6	102,4	123,9	125,1	141,6	123,4

Джерело: складено за даними джерела [3]

Таблиця 2

Структура власних коштів місцевих бюджетів України за видами податкових надходжень у період 2013 р. – 11 місяців 2018 р.

Показник	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	11 місяців 2018 р.
1. Власні кошти, всього, %	100	100	100	100	100	100
2. Питома вага податкових надходжень у власних коштах, %, зокрема:	76,6	81,0	95,5	97,4	92,4	71,3
2.1 питома вага місцевих податків та зборів у власних коштах, %	7,1	8,7	26,2	28,1	24,6	18,2
2.2 питома вага загальнодержавних податків та зборів у власних коштах, %	69,5	72,3	69,3	69,3	67,8	53,1

Джерело: розраховано за даними джерела [3]

Таблиця 3

**Динаміка коефіцієнта покриття місцевим оподаткуванням
видатків місцевих бюджетів України у 2011–2018 рр.**

Показник	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Місцеві податки	2,5	5,5	7,3	8,1	27,0	42,3	53,6	58,9
Видатки місцевих бюджетів	178,3	221,2	218,2	223,5	276,9	346,2	490,1	604,8
Коефіцієнт покриття місцевого оподаткування видатків місцевих бюджетів	0,01	0,02	0,03	0,04	0,97	0,12	0,11	0,97

Джерело: розраховано за даними джерела [3]

Таблиця 4

**Динаміка фіскальної ефективності місцевого оподаткування України
за видами податкових надходжень у 2013–2018 рр.**

Показник	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Питома вага місцевих податків та зборів у ВВП, %	0,5	0,5	1,4	1,8	1,8	1,7
Питома вага місцевих податків та зборів у доходах Зведеного бюджету України, %	1,7	1,8	4,1	5,4	5,2	4,9
Питома вага місцевих податків та зборів у податкових надходженнях Зведеного бюджету України, %	2,1	2,3	5,3	6,5	6,4	6,0
Питома вага місцевих податків та зборів у доходах місцевих бюджетів України, %	3,5	3,6	9,2	11,6	10,5	10,4

Джерело: розраховано за даними джерела [3]

Погодимось з позицією, що обмеження податкових повноважень органів місцевого самоврядування лише правом визначати ставки оподаткування в установлених межах «не забезпечує достатнього обсягу надходжень до місцевих бюджетів та обмежує можливості вирішення місцевих справ» [2]. Вбачається за доцільне розширення переліку місцевих податків та зборів та надання права місцевим органам влади запроваджувати в межах затвердженого переліку відповідні місцеві податки та збори. Місцеві органи влади зможуть розробляти власну фіскальну політику з огляду на специфіку територій та рівень їх соціально-економічного розвитку, необхідність стимулювання або стримування відповідної діяльності.

Про зниження фіскальної ефективності місцевого оподаткування протягом двох останніх років свідчить також динаміка вказаних у табл. 4 показників.

Зниження фіскальної ефективності місцевих податків та зборів свідчить про недоліки системи їх адміністрування. Зокрема, сьогодні залишається не вирішеною проблема доступу місцевих органів влади до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, незабезпечення наповнення цього реєстру наявними об'єктами нерухомості, не надсилання податковими органами фізичним особам – платникам податку на нерухомість, відмінній від земельної ділянки, податкового повідомлення-рішення про нарахування та сплату цього податку, відсутність важелів впливу місцевих органів влади

на платників місцевих податків щодо повноти та своєчасності їх сплати.

Одним з показників оцінювання фіскальної ефективності податкових надходжень є показник продуктивності використання коштів, виділених з бюджету на виконання податковими органами їх повноважень. Щодо цього зазначимо, що, відповідно до висновків Рахункової палати за результатами проведення аудиту ефективності, встановлено зниження у 2017 р. порівняно з 2016 р. на 7% продуктивності роботи органів ДФС щодо забезпечення надходжень до бюджету [4].

Проблема підвищення фіскальної ефективності місцевого оподаткування також пов'язана з неповним використанням їх фіскального потенціалу. Так, сплата податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, здійснюється за низькими ставками. Циклічність економічного розвитку не має на цей податок такого безпосереднього впливу, як вплив на загальнодержавні податки [5]. Водночас сучасні реалії економічного становища домогосподарств свідчать про те, що саме низька платоспроможність домогосподарств та підвищення тарифів на комунальні послуги змушують місцеві органи влади затверджувати ставки цього податку на мінімальному рівні. Лише за умови зростання показників добробуту населення доцільно підвищувати податкові ставки за цим податком. Сьогодні залишається актуальним запровадження диференціації ставок за цим податком залежно від вартості майна.

Щодо земельного податку, то зростання надходжень за ним значною мірою залежить від стану обліку прав на землю, розмежування прав на землю між державою та територіальними громадами. В цій сфері необхідно проводити повну інвентаризацію землі, здійснювати дієвий контроль за державною реєстрацією прав на земельні ділянки їх власниками та фактичними користувачами, передавати землі з державної власності в комунальну.

Велике значення в податкових надходженнях місцевих бюджетів України має відігравати туристичний збір. На жаль, сьогодні цей податок має низький фіскальний ефект, але зі значним потенціалом з огляду на позитивну динаміку його надходження та перевиконання планових надходжень (за винятком 2014 р.) (рис. 1).

Відзначимо, що, згідно із Середньостроковим планом пріоритетних дій Уряду до 2020 р., затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275-Р, саме галузь туризму і курортів визначена галуззю, яка має бути інтегрована у світовий ринок, отже, задля цього буде здійснюватися державна підтримка стимулювання розвитку останньої.

В розвинених країнах туристична діяльність формує до 10% сукупного ВВП країн ЄС, кількість робочих місць у сфері туризму та в інших сферах, пов'язаних з ним, становить 11% [6–8].

Стратегією розвитку туризму та курортів на період до 2026 року визначено цільові кількісні

показники у сфері розвитку туристичної галузі, яких планується досягти до 2026 р.: збільшити потік іноземних туристів у 2,5 рази порівняно з 12,9 млн. осіб у 2015 р., збільшити потік внутрішніх туристів у 5 разів порівняно з 357 тис. осіб у 2015 р. [7].

З даних табл. 5 можна побачити різновекторну спрямованість темпів росту показників: зі зростанням темпів зростання кількості іноземних туристів темпи росту туристичного збору уповільнюються. Це може свідчити про недоліки системи обліку та нарахування туристичного збору з іноземного туризму, зокрема відсутність повного обліку іноземних туристів в місцях їх проживання.

З 1 січня 2019 р. правила оподаткування туристичного збору змінено, а саме запроваджені поняття «внутрішній туризм» та «внутрішній туризм», для кожного з яких передбачені різні ставки збору: для першого виду – до 0,5% від мінімальної зарплати, для другого – до 5%; більш конкретизований перелік податкових агентів збору, визначений перелік місць тимчасового проживання туристів; базою справляння визначена загальна кількість днів тимчасового розміщення в місцях проживання замість загальної вартості проживання (без податку на додану вартість); сплата збору здійснюється туристами авансовими платежами перед їх розміщенням у місцях проживання, а їх розміщення є можливим лише за наявності документа про сплату збору. Нововведення сприймаються експертами неодно-

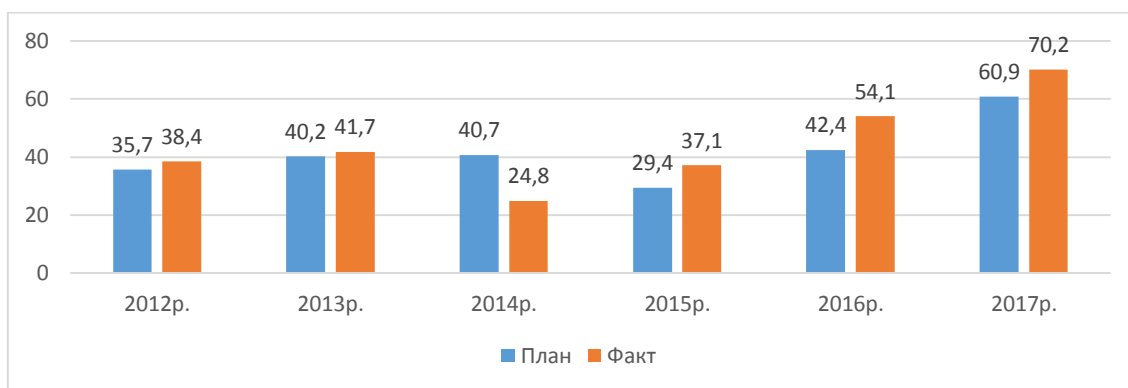

Рис. 1. Динаміка планових та фактичних надходжень туристичного збору до місцевих бюджетів України у 2012–2017 рр.

Джерело: складено за даними джерела [3]

Таблиця 5

Показники туристичної діяльності в Україні у 2011–2017 рр.

Показник	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Кількість іноземних туристів в Україні, млн. осіб	21,4	23	24,7	12,7	12,4	13,3	14,6
Темпи росту, %	100,9	107,5	107,4	51,4	97,6	107,2	109,8
Туристичний збір у місцевих бюджетах, млн. грн.	27,7	38,4	41,7	24,8	37,1	54,1	70,2
Темпи росту, %	–	138,6	108,6	59,5	150	145,8	129,8

Джерело: складено за даними джерела [9]

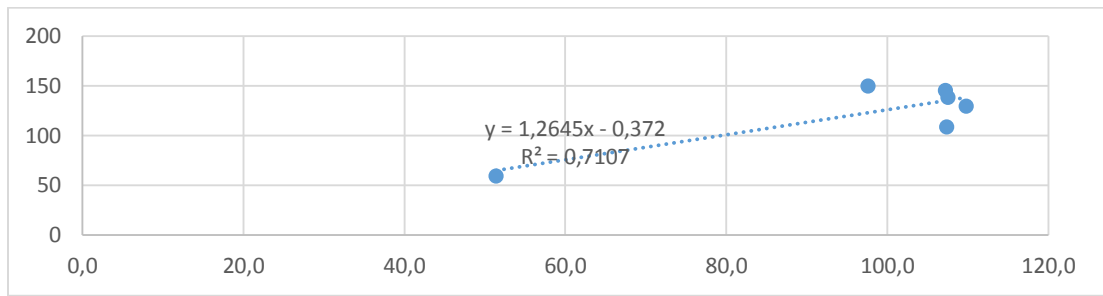

Рис. 2. Графік моделі парної регресії залежності темпів зростання надходжень туристичного збору від темпу зростання кількості іноземних туристів

начно. Так, негативно оцінюється запровадження сплати збору авансом, що може спричинити труднощі під час повернення збору в разі скорочення фактичного перебування туристів в місцях проживання. До недоліків стягнення збору відносять відсутність диференціації ставок залежно від класу готелів та інших місць перебування туристів, що насамперед негативно вплине на «дешевий сегмент» туристичної інфраструктури.

Враховуючи важливість іноземного туризму для місцевих бюджетів, здійснимо оцінювання взаємозв'язку між кількістю іноземних туристів та туристичним збором за допомогою регресійного аналізу, використовуючи показники табл. 5.

Регресійний аналіз показав, що надходження від туристичного збору залежать від зміни темпу приросту кількості іноземних туристів в Україні (рис. 2). Водночас коефіцієнт детермінації, що дорівнює 0,7107, свідчить про те, що надходження курортного збору залежать на 71% від обсягів іноземного туризму, відповідно, 29% залежать від інших факторів.

З огляду на те, що туристичний збір належить до місцевих зборів та є джерелом поповнення доходів місцевих бюджетів, саме останні отримують вигоди від розбудови туристичної діяльності й не тільки з точки зору сплати туристичного збору. Так, згідно з розрахунками експертів, 26 туристів створюють 1 робоче місце, що означає відрахування із заробітних плат у вигляді податку на доходи фізичних осіб [10].

Відзначимо доцільність запровадження норми щодо розміщення місцевими органами влади інформації про податкових агентів з туристичного збору на офіційному веб-сайті. Задля її результативності доцільно запровадити правило, відповідно до якого внесення туристичного агенту до цього переліку є дозволом для розміщення останнім інформації про надання туристичних послуг на різних інформаційних площадках, зокрема в мережі Інтернет. Задля цього місцеві органи влади можуть укладати відповідні угоди з адміністраторами або власниками інформаційних/рекламних інтернет-сайтів про розміщення інформації про туристичних агентів виключно за умови,

що вони є в переліку податкових агентів на сайтах місцевих органів влади.

Висновки з проведеного дослідження. Зростання ролі місцевого оподаткування в місцевих бюджетах в перші два роки запровадження фінансової децентралізації відбулося перш за все за рахунок розширення переліку місцевих податків та зборів, зокрема переведення земельного податку та єдиного податку до складу місцевих. Водночас за останні два роки простежується негативна динаміка зниження фіскальної ефективності місцевого оподаткування.

Аналіз доходів місцевих бюджетів України, зокрема місцевих податків та зборів, дав змогу визначити основні проблеми місцевого оподаткування України, до яких віднесемо обмеженість податкових повноважень місцевих органів влади, відсутність доступу останніх до баз даних власників майна, низькі ставки з податку на майно, відмінне від земельної ділянки, відсутність спрямування податкових повідомлень – рішень фізичним особам – платникам податків на майно про нарахування та сплату податків, недоліки в системі обліку прав на землю.

За результатами дослідження визначено доцільність вжиття таких заходів, спрямованих на підвищення фіскальної ефективності місцевого оподаткування, як розширення переліку місцевих податків та зборів з правом місцевих органів влади вибирати з переліку найбільш доцільні для їх території, забезпечення повноти формування бази власників нерухомого майна, запровадження розрахунку податкової ставки від вартості нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки, проведення повної інвентаризації землі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Мізіна І. Фінансова децентралізація та її вплив на систему місцевих фінансів України. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 6–7. С. 41–48.
2. Волохова І. Місцеві податки та збори в доходах місцевих бюджетів України: наслідки проведених реформ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 23 (2). С. 51–54.

3. Ціна держави. URL: <http://cost.ua/budget/revenue> (дата звернення: 15.02.2019).

4. Про затвердження Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на виконання повноважень органами Державної фіскальної служби України : Рішення Рахункової палати від 29 листопада 2018 р. № 30-5. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16758545/Zvit_30-5_2018.pdf?subportal=main (дата звернення: 15.02.2019).

5. Товкун Л. Місцеві податки та збори як складові податкової системи України: їх особливості та розвиток. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2015. Вип. 29. С. 85–96.

6. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-p> (дата звернення: 15.02.2019).

7. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p> (дата звернення: 15.02.2019).

8. Дяченко П., Драчук В. Перспективи розвитку туризму в Україні. *Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки* : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Умань, 30 листопада – 1 грудня 2017 р.). Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 364 с.

9. Україну торік відвідали 14,6 мільйона іноземних туристів. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2419333-ukrainu-torik-vidvidali-146-miljona-inozemnih-turistiv.html> (дата звернення: 15.02.2019).

10. Розвиток туризму в Україні дасть більше робочих місць, ніж промпідприємства – Шеремета. URL: <https://www.kalush-travel.com/rozvytok-turyzmu-v-ukrayini-dast-bilshe-robochyh-mists-nizh-prompidpryyemstva-sheremet> (дата звернення: 15.02.2019).

REFERENCES:

1. Mizina I. (2016) Finansova detsentralizatsiia ta yii vplyv na systemu mistsevykh finansiv Ukrainy [Financial decentralization and its impact on the local finance system of Ukraine]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, vol. 6–7, no. 71, pp. 41–48 (in Ukrainian).

2. Volokhova I. (2017) Mistsevi podatky ta zborny v dokhodakh mistsevykh biudzhetyv Ukrainy: naslidky provedenykh reform [Local taxes and fees in the revenues of local budgets of Ukraine: the consequences of the reforms]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment*, vol. 23 (2), pp. 51–54 (in Ukrainian).

3. Tsina derzhavy. URL: <http://cost.ua/budget/revenue> (accessed: 15.02.2019).

4. Rishennia Rakhunkovoi palaty vid 29.11.2018 "Pro zatverdzhennia Zvitu pro rezultaty audytu efektyvnosti vykorystannia koshtiv derzhavnogo biudzhetu, vydilenykh na vykonannia povnovazhen orhanamy Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy". URL: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16758545/Zvit_30-5_2018.pdf?subportal=main (accessed: 15.02.2019).

5. Tovkun L. (2015) Mistsevi podatky ta zborny yak skladovi podatkovoi systemy Ukrainy: yikh osoblyvosti ta rozvytok [Local taxes and fees as components of the Ukrainian tax system: their features and development]. *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannia*, vol. 29, pp. 85–96 (in Ukrainian).

6. Rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 kvitnia 2017 r. 275-r "Pro zatverdzhennia serednostrokovoho planu priorytetnykh dii Uriadu do 2020 roku". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-r> (accessed: 15.02.2019).

7. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 bereznia 2017 r. 168-r "Pro skhvalennia Stratehii rozvytku turyzmu ta kurortiv na period do 2026 roku". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-r> (accessed: 15.02.2019).

8. Diachenko P., Drachuk V. (2017) Perspektyvy rozvytku turyzmu v Ukraini [Prospects for the development of tourism in Ukraine] *Proceedings of the Suchasni problemy i perspektyvy ekonomichnoi dynamiky: IV Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsiia* (m. Uman, 30 lystopada – 1 hrudnia 2017 r.) (eds. Uman: VPTs "Vizavi"), pp. 364 (in Ukrainian).

9. Ukrainu torik vidvidaly 14,6 milionu inozemnykh turystiv URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2419333-ukrainu-torik-vidvidali-146-miljona-inozemnih-turistiv.html> (accessed: 15.02.2019).

10. Rozvytok turyzmu v Ukraini dast bilshe robochykh mists, nizh prompidpryyemstva – Sheremeta. URL: <https://www.kalush-travel.com/rozvytok-turyzmu-v-ukrayini-dast-bilshe-robochyh-mists-nizh-prompidpryyemstva-sheremet> (accessed: 15.02.2019).

Volkova Oksana Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Finance
Odesa National Economic University**FISCAL EFFICIENCY OF LOCAL TAXATION IN UKRAINE**

The purpose of the article is to analyze the fiscal efficiency of local taxes and duties in Ukraine, to determine the problem issues of fiscal efficiency of local taxation of Ukraine and the main measures for its improvement.

To date, local taxation in Ukraine is under active development, in which issues are addressed and challenges for both central government and local authorities in administering local taxes and fees.

Methodology. The following general scientific methods of economic research are used: logical analysis and synthesis, system-structural analysis in substantiating the disadvantages of local taxation of Ukraine in terms of their financial efficiency; abstract-logical – in substantiating measures to increase fiscal efficiency of the property tax, tourist fees; regression analysis in assessing the relationship between the number of foreign tourists and tourist fees.

Practical implications. According to the results of the study, the increase of fiscal efficiency of local taxation during the first two years of introduction of financial decentralization in Ukraine, which was accompanied by a change in the composition of local taxes and fees, rules for their administration. At the same time, since 2017 there is a reduction in the fiscal efficiency of local taxes and fees due to the incomplete use of the potential of local taxation, the disadvantages of their administration by state authorities.

The emphasis is placed on the important role of tourist fees in tax revenues of local budgets, which is conditioned by the prospect of developing a tourism industry in Ukraine. With the help of regression analysis, the influence of foreign tourism on the income from tourist fees to local budgets is determined.

Among the main problems of local taxation in Ukraine is the limited tax authority of local authorities, the lack of access of the latter to the database of property owners, low rates of property tax, different from the land plot, not sending tax reports – decisions individuals – taxpayers on property on accrual and payment of taxes, shortcomings in the system of accounting for rights to land.

Value/originality. According to the results of the study, the feasibility of introducing the following measures aimed at increasing the fiscal efficiency of local taxation: the expansion of the list of local taxes and fees with the right of local authorities to select from the list the most appropriate for their territory, ensuring the completeness of the formation of the base of real estate owners, to introduce a tax rate from the cost of immovable property, different from the land, carrying out a complete inventory of land.

In order to ensure the full registration of travel agents, it is proposed to give permission to advertise by travel agents their inclusion in the appropriate list of tax agents posted on the official site of local authorities.